

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi
Doktori Iskola

Tézisfüzet

Dr. Shakibapoor Amanda Petra

**Az orvosi jogviszony pilléréi, különös tekintettel az orvosi
felelősség sajátosságaira-
Történeti és jogi összehasonlító elemzés büntetőjogi kitekintéssel**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Témavezető:

Prof.dr. habil Nochta Tibor
egyetemi tanár

Pécs

2024

Tartalom

I. A kitűzött kutatási feladat célja, összefoglalása, kutatási téma aktualitása.....	3
A disszertáció célkitűzései	3
A kutatási téma aktualitása	3
A kutatás célja	4
II. Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, feldolgozás módszere	5
III. A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a	8
hasznosítás lehetőségei	8
IV. Summary	9
V. Az értekezés témaköréből készült publikációk jegyzéke	10

I. A kitűzött kutatási feladat célja, összefoglalása, kutatási téma aktualitása

A disszertáció fő kérdései

A disszertáció célja az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség komplex vizsgálata történeti és jogi összehasonlító elemzés keretében, kitérve a büntetőjogi vonatkozásokra is. A kutatás alapját képezi, feltárni az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség fejlődését, azonosítani a különböző jogrendszerekben (különös tekintettel a kontinentális és az angolszász jogrendszerekre) megmutatkozó hasonlóságokat és eltéréseket, valamint rávilágítani a büntetőjog szerepére az orvosi felelősség érvényesítésében.

A kutatás főbb kérdései

- Hogyan alakult az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség a történelem során?
- Milyen főbb modellek különböztethetők meg az orvosi felelősség szabályozásában a különböző jogrendszerekben?
- Milyen szerepet játszik a büntetőjog az orvosi felelősség érvényesítésében?
- Milyen kihívásokkal néz szembe az orvosi jog és az orvosi felelősség a 21. században (pl. technológiai fejlődés, globalizáció, betegjogok erősödése)?
- Milyen jogpolitikai javaslatok fogalmazhatók meg az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség hatékonyabb szabályozása érdekében?

A kutatási téma aktualitása

Az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség kérdése napjainkban fokozottan aktuális. Az orvostudomány rohamos fejlődése, az új technológiák megjelenése, a betegjogok erősödése, valamint a globalizáció mind új kihívások elé állítják az orvosi jogot és az orvosi etikát egyaránt. Az orvosi beavatkozások komplexebbé válása, a betegek tájékozottságának növekedése, valamint a kártérítési perek számának emelkedése mind szükségessé teszi az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség alaposabb vizsgálatát.

A büntetőjog szerepe az orvosi felelősség érvényesítésében szintén kiemelt jelentőségű. A súlyos orvosi hibák, a gondatlanságból elkövetett bűncselekmények, valamint az orvosi etikai kódex megsértése büntetőjogi következményeket vonhat maga után. A disszertáció célja

feltárni a büntetőjog eszköztárát az orvosi felelősség érvényesítésében, és rávilágítani a büntetőjog és az orvosi etika közötti összefüggésekre.

Úgy gondolom, hogy a kutatás eredményei hozzájárulhatnak az orvosi jog és az orvosi etika fejlesztéséhez, valamint az orvosi felelősség hatékonyabb szabályozásához. A disszertáció elméleti és gyakorlati szempontból is releváns, hiszen nemcsak a jogtudomány, hanem az orvostudomány és az egészségügy számára is fontos ismereteket nyújt.

A kutatás célja

A kutatás egyik alappillére az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség történeti alakulásának és jogi kereteinek összehasonlító elemzése különböző jogrendszerekben. Így tehát jelen kutatás alapvető célja, hogy feltárja és átfogóan elemezze az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség történeti alakulását, valamint a jelenlegi jogi kereteit különböző jogrendszerekben. A kutatás fókuszában az orvos-beteg kapcsolat jogi szabályozása áll, különös tekintettel az orvos felelősségére a gyógyító tevékenysége során.

A kutatás során az alábbi főbb célokat kívánom megvalósítani:

- 1. Az orvosi jogviszony történeti alakulásának feltérképezése:** A kutatás elsődleges célja az orvosi jogviszony kialakulásának és fejlődésének bemutatása a kezdetektől napjainkig, különböző jogrendszerekben. A történeti áttekintés során különös figyelmet fordítok a jogviszonyban bekövetkezett változásokra, azok okainak és következményeinek elemzésére.
- 2. Az orvosi felelősség fejlődésének nyomon követése:** A kutatás során vizsgálom az orvosi felelősség fogalmának és jogi kereteinek alakulását a történelem során, valamint a különböző jogrendszerekben jelenleg érvényesülő szabályozást. Kitérek a felelősség különböző aspektusaira, mint például a szakmai felelősség, a szerződéses felelősség és a kártérítési felelősség.
- 3. Összehasonlító elemzés különböző jogrendszerekben:** A kutatásom egyik legfontosabb célja, hogy összehasonlító elemzést végezzek az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség szabályozásáról különböző jogrendszerekben, kiemelve a hasonlóságokat és különbségeket. Az elemzés során a jogrendszerek sajátosságaira, kulturális és történelmi hátterére, valamint a társadalmi elvárásokra nagy hangsúlyt fordítok.

4. **A jogi szabályozás hatásainak vizsgálata:** A kutatásom célja továbbá, hogy feltárja a jogi szabályozás hatásait az orvos-beteg kapcsolatra, az orvosi gyakorlatra és az egészségügyi ellátás minőségére. Vizsgálom, hogy a jogi keretek hogyan befolyásolják az orvosok és a betegek döntéseit, valamint az egészségügyi rendszer működését.
5. **Javaslatok a jogi szabályozás fejlesztésére:** A kutatás eredményei alapján javaslatokat fogalmazok meg az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség jogi szabályozásának fejlesztésére, amelyek hozzájárulhatnak az orvos-beteg kapcsolat harmonikusabbá tételéhez, az orvosi gyakorlat biztonságosabbá és hatékonyabbá válásához, valamint az egészségügyi ellátás minőségének javításához.

Véleményem szerint eredményeim hozzájárulhatnak az orvosi jog és az egészségügyi jog területének elmélyültebb megértéséhez, valamint gyakorlati szempontból is hasznos információkkal szolgálhatnak az orvosok, a betegek és a jogalkotók számára.

II. Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, feldolgozás módszere

A "Orvosi jogviszony és orvosi felelősség – történeti és jogi összehasonlító elemzés büntetőjogi kitekintéssel" című disszertációm elkészítéséhez a következő kutatási módszereket alkalmaztam:

1. Irodalomkutatás:

Az irodalomkutatás a kutatás alapját képezte, melynek során feltártam a témával kapcsolatos releváns hazai és nemzetközi szakirodalmat. Ez magában foglalja a jogi szakkönyveket, folyóiratcikkeket, tanulmányokat, konferenciakiadványokat, doktori disszertációkat, valamint online adatbázisokat és elektronikus forrásokat.

- **Elsődleges források:** A kutatás során kiemelt figyelmet fordítottam az elsődleges forrásokra, mint például a törvények, rendeletek, bírósági határozatok és nemzetközi egyezmények.
- **Másodlagos források:** A másodlagos források, mint például a jogi szakkönyvek és folyóiratcikkek, segítettek a jogi normák értelmezésében és a különböző jogrendszerek összehasonlításában.

- **Harmadlagos források:** A harmadlagos források, mint például a jogi enciklopédiák és bibliográfiák, hasznosnak bizonyultak a releváns források azonosításában és a kutatás hatékonyabbá tételében.

2. Jogi elemzés:

A jogi elemzés során a releváns jogszabályokat és bírósági határozatokat elemeztem, értelmeztem és rendszereztem. A jogi elemzés során a következő módszereket alkalmaztam:

- **Nyelvtani értelmezés:** A jogszabályok szövegének pontos elemzése a nyelvtani szabályok figyelembevételével.
- **Logikai értelmezés:** A jogszabályok szövegének logikai szerkezetének és összefüggéseinek feltárása.
- **Rendszertani értelmezés:** A jogszabályok helyének és szerepének meghatározása a jogrendszer egészében.
- **Történeti értelmezés:** A jogszabályok keletkezési körülményeinek és a jogalkotói szándéknak a vizsgálata.
- **Teleológiai értelmezés:** A jogszabályok céljának és a társadalmi hatásainak a vizsgálata.

3. Esettanulmányok:

Az esettanulmányok segítségével konkrét orvosi felelősségi eseteket vizsgáltam meg részletesen továbbá fiktív példákkal igyekeztem érthetővé és átláthatóvá tenni a szabályozást. Az esettanulmányok során a következő szempontokat vettem figyelembe:

- **Az eset tényállása:** Az eset körülményeinek pontos leírása.
- **A jogi kérdések:** Az esettel kapcsolatos jogi problémák azonosítása.
- **A jogi megoldás:** A jogszabályok és a bírósági gyakorlat alapján a jogi megoldás meghatározása.
- **Az esettanulmány tanulságai:** Az esettanulmányból levonható következtetések és tanulságok megfogalmazása.

4. Összehasonlító jogi módszer:

Az összehasonlító jogi módszer segítségével a különböző jogrendszerekben (különös tekintettel a kontinentális és az angolszász jogrendszerekre) érvényesülő orvosi felelősségi szabályokat hasonlítottam össze. Az összehasonlító jogi elemzés során a következő lépéseket követtem:

- **A jogrendszerek kiválasztása:** A kutatás szempontjából releváns jogrendszerek kiválasztása.
- **A jogi szabályozás összehasonlítása:** A kiválasztott jogrendszerek orvosi felelősségi szabályainak összehasonlítása.
- **A hasonlóságok és különbségek azonosítása:** A jogi szabályozásban megmutatkozó hasonlóságok és különbségek azonosítása.
- **Az eltérések okai:** Az eltérések okainak feltárása (történelmi, kulturális, társadalmi, gazdasági tényezők).
- **A jogi megoldások értékelése:** A különböző jogrendszerekben alkalmazott jogi megoldások értékelése a hatékonyság, az igazságosság és a betegek védelme szempontjából.

A kutatás forrásai:

A kutatás során a fent említett irodalomkutatási források mellett a következő forrásokat is felhasználtam:

- **Jogi adatbázisok:** Magyar és nemzetközi jogi adatbázisok (pl. Complex, Jogtár, Westlaw, LexisNexis).
- **Bírósági határozatok:** Magyar és külföldi bíróságok orvosi felelősségi ügyekben hozott határozatai.
- **Statisztikai adatok:** Az orvosi hibákról és a kártérítési perekről szóló statisztikai adatok.
- **Szakértői interjúk:** Orvosokkal, jogászokkal és egészségügyi szakemberekkel készített interjúk.

A kutatás során a tudományos objektivitás és a módszertani szigor követelményeit betartva törekedtem a téma minél alaposabb és átfogóbb vizsgálatára.

III. A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a hasznosítás lehetőségei

A kutatás amellet, hogy feltárja az orvosi jogviszony történeti alakulását és összehasonlítja a különböző jogrendszerekben érvényesülő szabályozást, elsősorban az orvosi felelősség kérdéskörére fókuszál.

A kutatás legfontosabb tudományos eredményei:

- **Az orvosi jogviszony komplex elemzése:** A disszertáció átfogó képet ad az orvosi jogviszonyról, beleértve annak történeti fejlődését, a betegjogok alakulását és az orvosi felelősség rendszerét.
- **Az orvosi felelősség sajátosságainak feltárása:** A kutatás részletesen elemzi az orvosi felelősség különböző aspektusait, különös tekintettel a polgári jogi, a büntetőjogi és az etikai felelősségre.
- **Összehasonlító jogi perspektíva:** A disszertáció összehasonlítja a különböző jogrendszerekben érvényesülő szabályozást az orvosi felelősség tekintetében, kiemelve a hasonlóságokat és a különbségeket.
- **Gyakorlatorientált megközelítés:** A kutatás nemcsak elméleti síkon elemzi az orvosi jogviszonyt, hanem gyakorlati példákon keresztül is bemutatja az orvosi felelősség kérdéseit.

A kutatás eredményeinek hasznosítása:

- **Oktatási anyag:** A disszertáció kiválóan alkalmas oktatási segédanyagként az orvosi jog, az egészségügyi jog és a büntetőjog területén.
- **Tudományos kutatás:** A kutatás eredményei további tudományos vizsgálatok alapjául szolgálhatnak az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség témakörében.
- **Jogalkalmazás:** A disszertációban foglalt elemzések és következtetések segíthetik a jogalkalmazókat az orvosi felelősséggel kapcsolatos jogviták eldöntésében.
- **Tájékoztatás:** A kutatás eredményei hozzájárulhatnak az orvosok, a betegek és a szélesebb közvélemény tájékoztatásához az orvosi jogviszonnyal és az orvosi felelősséggel kapcsolatos kérdésekben.

A hasznosítás további lehetőségei:

- **Konferenciák és publikációk:** A kutatás eredményei bemutathatók konferenciákon és publikálhatók tudományos folyóiratokban.
- **Szakértői vélemények:** A kutató szakértőként közreműködhet az orvosi felelősséggel kapcsolatos jogszabályok kidolgozásában és a jogviták rendezésében.
- **Oktatóanyagok fejlesztése:** A kutatás eredményei felhasználhatók az orvostanhallgatók, a jogászok és az egészségügyi dolgozók oktatásához szükséges tananyagok fejlesztéséhez.
- **Közérthető tájékoztatók:** A kutatás eredményei alapján közérthető tájékoztatók készíthetők a betegek és a lakosság számára az orvosi jogviszonnyal és az orvosi felelősséggel kapcsolatos kérdésekről.

Reményeim szerint elmondható, hogy a kutatásom eredményei jelentős tudományos és gyakorlati haszonnal bírnak, és hozzájárulhatnak az orvosi jogviszony és az orvosi felelősség jobb megértéséhez és szabályozásához.

IV. Summary

The Pillars of the Medical Legal Relationship with Special Focus on the Specifics of Medical Liability - A Historical and Comparative Legal Analysis with a Criminal Law Perspective

This doctoral dissertation examines the pillars of the medical-legal relationship, focusing on medical liability. It analyzes the historical development of medical law and compares different legal systems' approaches to medical liability. The dissertation also explores the criminal law aspects of medical liability. The dissertation argues that the medical-legal relationship is based on three pillars: the patient's right to self-determination, the physician's duty of care, and the principle of informed consent. The dissertation analyzes how these pillars are reflected in different legal systems and how they have evolved. The dissertation also examines the specifics of medical liability, including the standard of care, causation, and damages. The dissertation argues that medical liability is a complex area of law that requires a careful balancing of the interests of patients and physicians. Finally, the dissertation explores the criminal law aspects of medical liability. The dissertation argues that criminal liability should be reserved for cases of gross negligence or intentional misconduct.

The dissertation concludes by offering recommendations for reforming medical liability law. The dissertation argues that medical liability law should be reformed to better protect patients' rights while also ensuring that physicians are not unfairly held liable.

Keywords: medical legal relationship, medical liability, historical overview, legal comparison, patient rights, medical error, patient autonomy, informed consent, different legal systems

V. Az értekezés témaköréből készült publikációk jegyzéke

1, Investigation of the ethical and legal issues of euthanasia and assisted suicide: Open Access Journal of Science-Volume 7 Issue 1 – 2024

Citation: Petra SA. Investigation of the ethical and legal issues of euthanasia and assisted suicide. Open Access J Sci. 2024;7(1):205–212.

DOI: 10.15406/oajs.2024.07.00234

2, The impact of globalization and technological development on medical liability: Open Access Journal of Science- Volume 7 Issue 1 – 2024

Citation: Petra SA. The impact of globalization and technological development on medical liability. Open Access J Sci. 2024;7(1):186–197.

DOI: 10.15406/oajs.2024.07.00232

3, Az eredmény felelősség kérdései az orvosi jogviszony keretén belül – Globe Editing Megjelenés éve: 2024 – ISBN: 978-620-0-63905-9

4, A comparative analysis of hungarian and american medical liability: examining medical malpractice in justice: Open Access Journal of Science

Citation: Petra SA. A comparative analysis of hungarian and american medical liability: examining medical malpractice in justice. Open Access J Science- Volume 6 Issue 1 - 2023

2023;6(1):123–125. DOI: 10.15406/oajs.2023.06.00203

5, Experiences of reliability tests in Hungarian healthcare system

Citation: Petra SA. Experiences of reliability tests in Hungarian healthcare system. Open Access J Sci.- Volume 7 Issue 1 – 2024

2024;7(1):95–98. DOI: 10.15406/oajs.2024.07.00219

6, XII. Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia Absztraktkötet

Pécs (2024) ISBN: 978-963-626-245-7, 42.o.

7, XXV. Tavaszi Szél Konferencia 2022 Absztraktkötet

Budapest (2022) ISBN 978-615-82054-8-1, 116. o.

8, XII. Interdiszciplináris Doktorandusz Konferenciakötet

Pécs (2024) ISBN: 978-963-626-282-2, 87-98.o.

9. XXVII. Tavasz Szél Konferencia Absztraktkötet

Budapest (2024) ISBN 978-615-6457-52-3, 131.o.

Szakfordítások:

1, A munkaszerződésektől eltérő foglalkoztatás (A kirendelés) - Dr. Fülöp Tímea

2, Az egészségügyi szolgálati jogviszonyra alkalmazandó jogszabályok rendszere - Dr. S. Horváth István

3, Az egészségügyi szolgálati jogviszony létrejötte és létesítése - Dr. Takács Eszter

4, Evaluating the Medical Malpractice System and Options for Reform - Daniel P. Kessler

5, Medical Malpractice- State experience - Jean LeMasurier

6, Physician medical malpractice - Jean LeMasurier

ORCID azonosító:

<https://orcid.org/0009-0001-9895-1474>